

בבית המשפט העליון

רע"א 1324/12

לפני: כבוד השופט צ' זילברטל

המבקשת: ד"ר י.שגב ושות', עורכי דין

נגד

המשיבים: 1. רוני מאנה
2. רוי נדלן גרופ בע"מ

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו בהפ"ב [6827-11-11](#), שניתן ביום 15.1.2012 על-ידי כב' השופטת י' שבח

בשם המבקשת: עו"ד נ' כנפי; עו"ד ב' שגב

מיני-רציו:

* נדחתה בקשת רשות ערעור על פסק דין שדחה בקשות לביטול פסק בוררות ולביטול ההחלטה על תיקונו. טענות המשיגות על קביעות עובדתיות של הבורר ובימ"ש קמא נדחו בהיותן תחומות לעניינם של הצדדים ומבוססות כדבעי. טענות בנוגע לסמכות הבורר נדחו בהעדר חריגה מסמכות.

* בוררות – בורר – סמכויותיו

* בוררות – פסק בורר – תיקונו

* בוררות – פסק בורר – חריגה מסמכות

* בוררות – החלטות של בית-משפט – רשות ערעור

חילוקי דעות בנוגע לאופן בו יש לפרש את הסכמי שכר הטרחה שנחתמו בין הצדדים, הועברו להכרעת בורר. עסקינן בבקשת רשות ערעור על פסק דין של בימ"ש המחוזי שדחה בקשות לביטול פסק הבוררות שניתן ולביטול ההחלטה על תיקונו.

בית המשפט העליון (השופט צ' זילברטל) דחה את הבקשה ופסק כי:

רשות ערעור על פסקי דין והחלטות של הערכאה הדיונית בענייני בוררות תינתן אך במקרים בהם יעלה בידי בעל דין להצביע על כך שבקשתו מעלה שאלה עקרונית, משפטית או ציבורית החורגת מענייני הפרטי או כאשר שיקולי צדק ומניעת עיוות דין מחייבים את התערבות בימ"ש. עניינו של המבקש לא נכנס לגדר מקרים אלה. בבקשה עולות טענות רבות שעיקרן השגות על קביעות עובדתיות של הבורר ובימ"ש קמא, וכן טענות, המוצגות כעקרוניות, העוסקות בסמכות הבורר. הטענות העובדתיות תחומות

לעניינם של הצדדים הקונקרטיים ולכן אינן מצדיקות רשות ערעור. מעבר לכך, קביעות הבורר ובימ"ש קמא מבוססות כדבעי ומשכך גם לא ניתן לטעון שיש בהן כדי לגרום עיוות דין למבקש.

אשר לטענות בנוגע לסמכות הבורר, אף אם הבורר חרג מהמועדים שנקצבו לו בחוק הבוררות למתן החלטה בבקשת תיקון, לא נגרם לצדדים עיוות דין בשל האיחור במתן החלטה, ולכן אין עילה לבטלה. בימ"ש ציין בנוסף כי ייתכן שיש לראות בהתנהגות הצדדים, אשר הגישו סיכומים בחלוף המועד למתן החלטה, כהסכמה להארכת המועד הקבוע בחוק; הבורר לא חרג מסמכותו בקבעו בהחלטת התיקון כי לסכומים שנדרש המבקש להשיב תתווסף גם ריבית והצמדה כדין מיום היווצרות העילה. החלטת הבורר ניתנה לאור הדין והפסיקה ואינה מבוססת על נימוקים הנובעים מענייניו של המקרה הפרטני, ומשכך יש לראות בכך תיקון הנופל לגדר סעיף 22(א)(3) לחוק הבוררות. העמדה בפסיקה ביחס לפסיקת ריבית והצמדה היא שפסיקתם היא הכלל, ואי פסיקתם היא החריג, המצריך הנמקה ולכן נוטים לראות בהשמטת הוראה על תשלום (או אי תשלום) ריבית והצמדה כהשמטה טכנית או מקרית שניתן לתקנה. הדברים נכונים גם לגבי התקופה לגביה תחושב תוספת הריבית וההצמדה. משכך, אין לראות בהחלטה "תיקון מהותי" שניתן בחריגה מסמכות.

הטענה לפיה לא היה מקום לפסוק ריבית והצמדה מקום שאלה לא נתבעו על-ידי המשיבים נדחתה. ראשית, ההחלטה על פסיקת ריבית והצמדה בעקבות בקשה לתיקון הפסק מצויה בסמכות הבורר, אף אם זו לא נדרשה בהליך עצמו. שנית, אף שהבורר הביע דעתו בפסק הבוררות שאין מקום לפסיקת הפרשים, הוא עשה כן רק כיוון שהסעד האמור לא נזכר בתובענת המשיבים ולא מכיוון שסבר שאין הם זכאים לכך. אך משאלה ביקשו לפסוק לזכותם הפרשים, קמה לבורר הסמכות לעשות כן נוכח ההלכה שלפיה מדובר בעניינים שהם בגדר "סעד כללי" שניתן לעתור להם אף אם לא נזכרו בכתב התביעה, ושלבורר הסמכות לתקן את פסק הבוררות בגינם, באשר מדובר בהשמטה מקרית; ככל שלהערות בימ"ש קמא בעניין התנהלות משרדו של המבקש היתה השלכה על קביעת סכום ההוצאות, אין בכך עילה למתן רשות ערעור, כמו גם סכום ההוצאות עצמו, גם אם הוא על הצד הגבוה.

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל-אביב [בהפ"ב 6827-11-11](#), שניתן ביום 15.1.2012 על-ידי כב' השופטת י' שבח, בגדרו נדחו בקשות לביטול פסק הבוררות ולביטול ההחלטה על תיקונו.

עיקרי העובדות

2. המבקש, משרד עורכי דין ד"ר י' שגב ושות' (להלן: עו"ד שגב), ייצג את המשיבים בתביעה כספית שהגישו נגד ארקדי גאידמק, אשר מצדו הגיש נגדם תביעה שכנגד. ביום 28.7.2008 הגיעו הצדדים להסכם פשרה, לפיו התחייב גאידמק לשלם למשיבים כ-10,000,000 ש"ח עד למועד מוסכם; משכך מחקו הצדדים את תביעותיהם ההדדיות והושבה להם האגרה ששולמה לצורך פתיחת ההליך. דא עקא, שגאידמק לא עמד בהסכם, וכן לא שילם את הפיצוי המוסכם בגין הפרתו. ביום 23.3.2010 הגיעו

הצדדים להסדר פשרה שני, שבעקבותיו שילם גאידמק למשיבים סכום של 1,974,795 ש"ח.

להשלמת התמונה יצויין, כי בין עו"ד שגב לבין המשיבים נחתמו שני הסכמי שכר טרחה: בהסכם מיום 15.7.2007 התחייבו המשיבים לשלם לעו"ד שגב 15% בתוספת מע"מ מכל סכום שיקבלו ו/או טובת הנאה שתצמח להם. בהסכם השני, מיום 22.11.2007, שנחתם לאחר הגשת התביעה שכנגד, התחייבו המשיבים לשלם לעו"ד שגב 15% בצירוף מע"מ מכל סכום ו/או טובת הנאה שיקבלו, וכן תשלומים נוספים "על חשבון התשלום באחוזים" (מתוכם שולמו בפועל 100,000 דולרים). בין הצדדים התגלעו חילוקי דעות בנוגע לאופן בו יש לפרש את הסכמי שכר הטרחה, והמחלוקת הובאה להכרעה בפני הבורר עו"ד יורם אלרואי.

3. בפסק הבורר (מיום 4.8.2011) נדחתה תביעתו של עו"ד שגב, ותביעת המשיבים התקבלה חלקית. הבורר דחה את טענת עו"ד שגב, לפיה על שכר טרחתו להיגזר מסכום התביעה שכנגד, מהסכום שננקב בהסכם הפשרה הראשון ומסכום הפיצוי המוסכם בו. נקבע, כי שכר הטרחה ייגזר מהפיצוי שיקבלו המשיבים בפועל מגאידמק. מנגד, נדחתה תביעת המשיבים לפיצוי בגין מחדליו, לכאורה, של עו"ד שגב במימוש הסכם הפשרה הראשון. הבורר קיבל את טענת המשיבים, לפיה על עו"ד שגב להשיב להם את סכום המקדמה ששילמו (לפי הסכם שכר הטרחה השני) וכן את סכום האגרה שהושבה ונותרה בידי עו"ד שגב. בסופו של יום, נדרש עו"ד שגב להשיב סכום של 435,353 ש"ח, המגלם את ההפרש בין הסכומים ששולמו לו בפועל, לבין שכר הטרחה לו הוא זכאי, ולבין הסכומים שנדרש להשיב בעקבות קבלת תביעת המשיבים להשבת סכומי האגרה והמקדמות.

4. הצדדים הגישו בקשות לתיקון פסק הבורר. ביום 31.8.2011 הוגשה בקשת עו"ד שגב ל"תיקון הליקויים הטכניים" בפסק הבורר, כך נתבקש הבורר לקבוע שהסכמי שכר הטרחה אינם חליפיים אלא מתווספים זה לזה, ולכן על שכר טרחתו לעמוד על 30% מטובות ההנאה שיקבלו המשיבים. עוד נטען, כי הבורר נמנע מלהכליל ב"טובות ההנאה" את סכום האגרה שהושבה וכן נכסים שיקבלו המשיבים מגאידמק. המשיבים ביקשו (ביום 14.9.2011), כי יובהר שעל הסכום שעו"ד שגב נדרש להשיב להם, יש להוסיף ריבית והצמדה מיום היווצרות עילת התביעה. ביום 17.11.2011 ניתנה החלטת הבורר בבקשות התיקון, בגדרה נדחתה בקשת עו"ד שגב. הוסבר, כי

חלק מטענותיו סותרות טענות שהועלו על-ידו במהלך הבוררות, וחלקן כלל לא הועלו בהליך. הבורר קיבל את בקשת התיקון של המשיבים להוספת ריבית והצמדה מיום היווצרות העילה, בקבעו כי הבקשה מתיישבת עם הוראות הדין והפסיקה.

5. ביום 3.11.2011, קרי עוד בטרם ניתנה החלטת הבורר בבקשות התיקון, הגיש עו"ד שגב לבית המשפט המחוזי בקשה לביטול פסק הבורר, בין היתר, מן הטעמים שהבורר לא הכריע בכל הנושאים שהובאו לפתחו; שפסק הבורר אינו מבוסס על הדין ויש בו קביעות סותרות; וכן שהוענקו למשיבים סעדים שלא נתבעו על-ידם. בהמשך נתבקש גם ביטולה של החלטת התיקון, בין היתר, כיוון שניתנה לאחר המועד הקבוע בחוק הבוררות, התשכ"ח-1968. בית המשפט המחוזי דחה את הבקשה בציינו "שאין היא מגלה כל עילת בטלות, ומשאין בה כל ממש". הוסבר, כי בניגוד לנטען, המשיבים אכן תבעו את השבת סכום המקדמה, וכי לעו"ד שגב ניתנה הזדמנות להתגונן מפני טענה זו, כמו גם מפני הטענה להשבת האגרה. עוד נקבע, כי טענות בנוגע לקביעות הסותרות הן "ערעוריות" במהותן ויש לדחותן גם לגופן, בין היתר, מאחר שהן נוגעות להסכמי שכר הטרחה, שמקור אי-הבהירות לגביהם נעוץ באופן בו ניסחם עו"ד שגב עצמו. לעניין מועד מתן החלטת התיקון נקבע, כי כיוון שהצדדים לא ויתרו על הגשת תשובות לבקשות התיקון, הרי שיש לראות בהם כמי שהסכימו מכלילא להארכת המועד למתן ההחלטה. לבסוף, נקבע כי לבורר סמכות טבועה לפסוק ריבית והצמדה, ונוכח טענתו של עו"ד שגב לעניין זכאותו לריבית והצמדה מיום קבלת הפיצוי, קרי מיום היווצרות העילה, אין להתערב בהחלטה זו של הבורר. לבסוף, הושתו על עו"ד שגב הוצאות משפט ושכר טרחה בסך 100,000 ש"ח.

6. כלפי פסק דין זה הוגשה הבקשה שלפניי. ראשית נטען, כי בפסק הדין קביעות עובדתיות שגויות בנוגע להתנהלותו של עו"ד שגב, אשר הסבו לו ולמשרדו נזק רב. נטען גם, כי בית המשפט שגה בקבעו, כי השבת המקדמה אכן נתבעה על-ידי המשיבים. עו"ד שגב חזר ונטען, כי החלטת הבורר בבקשה לתיקון ניתנה בהיעדר סמכות הן משום שניתנה בחלוף המועד הקבוע בסעיף 22(ג) לחוק הבוררות, והן משום שמדובר בהחלטה מהותית שהבורר לא היה מוסמך ליתנה במסגרת החלטת תיקון. לבסוף נטען, כי הוצאות המשפט שהושתו על המבקש אינן מידתיות.

דיון והכרעה

7. דין הבקשה להידחות אף בלי שהתבקשה תשובה. כידוע, רשות ערעור על פסקי דין והחלטות של הערכאה הדיונית בענייני בוררות תינתן אך באותם מקרים בהם יעלה בידי בעל דין להצביע על כך שבקשתו מעלה שאלה עקרונית, משפטית או ציבורית החורגת מעניינו הפרטי או כאשר שיקולי צדק ומניעת עיוות דין מחייבים את התערבות בית המשפט (ראו [רע"א 11036/08](#) קנפולד נ' קרמר (לא פורסם, 16.3.2009) [פורסם בנבו] ; [רע"א 5058/11](#) פורוש נ' דייטש (לא פורסם, 10.8.2011) [פורסם בנבו]). לאחר העיון, אינני סבור כי עניינו של המבקש בא בקהלם של מקרים אלה.

8. בבקשה עולות טענות רבות, שניתן לסווגן לשתי קבוצות מרכזיות - השגות על קביעות עובדתיות של הבורר ובית משפט קמא, וכן טענות, המוצגות כעקרוניות, העוסקות בסמכותו של הבורר. ברי, כי רוב רובן של הטענות העובדתיות תחומות לעניינם של הצדדים הקונקרטיים שלפנינו, ועל כן אינן מצדיקות רשות ערעור. מעבר לכך, מעיון בקביעות הבורר ובית משפט קמא בנוגע לסעדים שנתבעו על-ידי המשיבים, טובות ההנאה שקיבלו ולנסיבות שאפפו את הסכמי שכר הטרחה ופרשנותם- עולה כי הן מבוססות כדבעי ומעוגנות היטב בחומר שהונח בפניהם על-ידי הצדדים, ומשכך גם לא ניתן לטעון שיש בקביעותיהם כדי לגרום עיוות דין למבקש.

9. כאמור, המבקש מעלה גם טענות בנוגע לסמכותו של הבורר. ראשית נטען, כי ההחלטה בבקשת התיקון ניתנה בחוסר סמכות מאחר שהבורר חרג מלוח הזמנים הקבוע בסעיף 22(ג) [לחוק הבוררות](#), לפיו עליו להחליט בבקשה לתיקון פסק בוררות "תוך שלושים יום מהיום שנמסרה לבעלי-הדין האחרים הודעה עליה". אמנם החלטת הבורר ניתנה ביום 17.11.2011, אף שבקשות הצדדים הוגשו ביום 31.8.2011 וביום 14.9.2011, וזאת בלי שנתבקשה הארכת מועד על-ידי מי מן הצדדים או הבורר עצמו (ראו סעיף 19 [לחוק הבוררות](#)). בסעיף 26(א) [לחוק הבוררות](#) נקבע, כי אף אם מתקיימת אחת מעילות הביטול המנויות בחוק - ובענייננו החלטה שניתנה, לכאורה, בחוסר סמכות (ראו סעיף 24(3) לחוק הבוררות; ס' אוטולנגי בודרות - דין ונוהל כרך ב, 884 (2005) (להלן: אוטולנגי)) - בית המשפט רשאי לדחות בקשת ביטול "אם היה סבור שלא נגרם עיוות דין". כפי שיוסבר, סבורני כי בענייננו לא נגרם למבקש עיוות דין.

10. ביום 22.9.2011 ניתנה החלטת הבורר, לפיה על המבקש להשיב לבקשת התיקון של המשיבים בתוך 15 יום, ועל המשיבים להגיב לתשובתו 15 ימים לאחר מכן. כלומר, כבר מהחלטה זו, שניתנה במהלך 30 הימים שנקצבו למתן החלטה, ברור היה

לצדדים שהחלטת הבורר בבקשות לא תינתן בתוך התקופה הקבועה בחוק (שהרי לצדדים ניתנו 30 יום להגיב לבקשות). למרות זאת, המבקש הגיש את תשובתו לגופה של בקשת התיקון, כאמור בהחלטת הבורר, ואף הגיש בקשה נוספת - כל זאת בלי שהעלה טענה לגבי חריגה מלוח הזמנים. זאת ועוד, ביום 3.11.2011 הגיש המבקש בקשה לביטול פסק הבוררות וגם בה לא ציין את החריגה מלוחות הזמנים. משכך מקובלת עליו קביעת בית משפט קמא, כי יש לראות בצדדים כמי שהסכימו מכללא להארכת מועד. יתרה מכך, יש להדגיש, כי פרק הזמן הנוסף נדרש, בין היתר, כדי לתת לצדדים, ובעיקר למבקש עצמו, להביע עמדתם לעניין סמכות הבורר להכריע בבקשת המשיבים, כנדרש בחוק (ראו סעיף 22(א) [לחוק הבוררות](#)). וכפי שציין בית משפט קמא, החלטת הבורר ניתנה לאחר פחות מ-30 ימים לאחר הגשת כתב התשובה האחרון.

11. מעבר לצורך אציין, כי ייתכן שניתן להקיש לענייננו מהפסיקה העוסקת במועדים למתן פסק הבורר עצמו, ולפיה ניתן ללמוד מהתנהגות הצדדים על הסכמתם להארכת מועד למתן פסק הבוררות:

“הצדדים רשאים אמנם להאריך את המועד למתן פסק הבוררות בהסכמה (ראו: אוטולנגי בעמ' 842) אלא שבמקרה דנן לא ניתנה הסכמה להמשך הבוררות. יוער כי הסכמת הצדדים יכולה לעלות אף מהתנהגותם או התנהלותם גם אם לא ניתנה הסכמה מפורשת (ראו: אוטולנגי בעמ' 1085).” ([רע"א 667/11](#) דורטל אילת בע"מ נ' ים אילת בע"מ (לא פורסם, 22.3.2011) [פורסם בנבו] פסקה 10).

סיכומם של דברים לעניין זה, אף אם הבורר חרג מהמועדים שנקצבו לו בחוק למתן החלטה בבקשת תיקון, לא נגרם לצדדים עיוות דין בשל האיחור במתן ההחלטה, ועל כן אין עילה לבטלה. נוסף על כך, ייתכן גם שיש לראות בהתנהגותם של הצדדים, אשר הגישו סיכומים, בחלוף המועד למתן החלטה, כהסכמה להארכת המועד הקבוע בחוק.

12. נטען גם, כי הבורר חרג מסמכותו בקבעו בהחלטת התיקון, כי לסכומים שנדרש עו"ד שגב להשיב תתווסף גם ריבית והצמדה כדין מיום היווצרות העילה; זאת מאחר שמדובר בהחלטה מהותית שניתנה לאחר מחשבה ולא מדובר בהחלטה שעניינה תיקון טעות סופר, השמטה טכנית ושאר העניינים הנזכרים בסעיף 22(א)(1) [לחוק הבוררות](#). המבקש מבסס טענתו, בין היתר, על האמור בהחלטת הבורר לפיה “שאלת סמכותו של בורר לפסוק ריבית והצמדה בהעדר עתירה לכך אינה שאלה פשוטה”. עם

זאת, כעולה מהחלטת הבורר, הוראות הדין והפסיקה בנושא זה הן ברורות, והחלטתו מבוססת על אדנים אלה ולא על נימוקים הנובעים מעניינו של המקרה הפרטני שהובא לפתחו, ומשכך יש לראות בכך תיקון הנופל לגדרו לסעיף 22(א)(3) לחוק הבוררות. ראשית, העמדה בפסיקה ביחס לפסיקת ריבית והצמדה היא "שפסיקתם היא הכלל, ואי פסיקתם היא החריג, המצריך הנמקה" (ע"א 23/83 יוחימק נ' קדם, פ"ד לט (2) 222, 224 (1985)) ועל כן נוטים לראות בהשמטת הוראה על תשלום (או אי תשלום) ריבית והצמדה כהשמטה טכנית או מקרית שניתן לתקנה. אף שהדברים נאמרו ביחס לפסק דין של בית משפט נראה כי ניתן להקיש מכך לפסק בורר (ראו אוטולנגי, 872; השוו גם רע"א 6559/99 פרג נ' מילר, פ"ד נד (1) 238, 239-240 (2000)). הדברים נכונים גם לגבי התקופה לגביה תחושב תוספת הריבית וההצמדה, שכן בדומה לפסיקת הריבית, הדבר אמנם נתון לשיקול דעת בית המשפט, אך "בהיעדר נימוק מיוחד, תקופת הריבית תחל מיום היווצרות עילת התביעה" (ראו ע"א 8950/07 עיריית נצרת נ' כרדוש (לא פורסם, 24.11.2010) [פורסם בנבו]). משכך, אין לראות בהחלטה "תיקון מהותי" שניתן בחריגה מסמכות.

13. לא מצאתי גם ממש בטענה, לפיה לא היה מקום לפסוק ריבית והצמדה מקום שאלה לא נתבעו על-ידי המשיבים. ראשית, נראה כי ההחלטה על פסיקת ריבית והצמדה בעקבות בקשה לתיקון הפסק מצויה בגדרי סמכותו של הבורר, אף אם זו לא נדרשה בהליך עצמו אלא במסגרת בקשה לתיקון (ראו ע"א 527/80 שטורך - רגב מפעלי בניה ופיתוח בע"מ נ' מדינת ישראל, פ"ד לח (4) 51, 53 (1984); 'זוסמן טדו הדין האזרחי 534 (מהדורה שביעית, 1995)). שנית, לעניין טענת עו"ד שגב שלפיה הבורר עצמו הביע דעתו בפסק הבוררות שאין מקום לפסיקת הפרשים, אציין, כי הבורר עשה כן רק כיוון שהסעד האמור לא נזכר בתובענת המשיבים ולא מכיוון שסבר שאין הם זכאים לכך. אך משאלה ביקשו לפסוק לזכותם הפרשים, קמה לבורר הסמכות לעשות כן נוכח ההלכה שלפיה מדובר בעניינים שהם בגדר "סעד כללי" שניתן לעתור להם אף אם לא נזכרו בכתב התביעה, ושלבורר הסמכות לתקן את פסק הבוררות בגינם, באשר מדובר בהשמטה מקרית. ראו האמור בספרו הנ"ל של 'זוסמן: "אך ריבית או הפרשי הצמדה הם בגדר סעד כללי, שבית המשפט רשאי לפסקם ... גם כאשר לא נתבקש לפסוק כן" (עמ' 165).

14. כאמור, עו"ד שגב מלין על ממצאי העובדה של בית המשפט המחוזי בעניין התנהלות משרדו. לממצאים אלה, שראוי יותר לכנותם הערות ביקורת, אין נפקות בכל

הנוגע לתוצאת הפסק (דחיית הבקשה לביטול פסק הבורר), שכן נמצא כי לגוף העניין לא עומדת לעו"ד שגב עילה לביטול פסק הבוררות. ככל שלהערות אלה היתה השלכה על קביעת סכום ההוצאות, אין בכך עילה למתן רשות ערעור, כמו גם סכום ההוצאות עצמו, גם אם הוא על הצד הגבוה.

15. אשר על כן הבקשה נדחית. משלא נתבקשה תגובת המשיבים, איני עושה צו להוצאות.

צ' זילברטל 54678313-1324/12

ניתנה היום, ט"ז בניסן התשע"ב (8.4.2012).

ש ו פ ט

העותק כפוף לשינויי עריכה וניסוח. 12013240_L01.doc שפ
מרכז מידע, טל' 077-2703333; אתר אינטרנט, www.court.gov.il
ניסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, תיקיה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)